3. НАУКОВІ СЕМІНАРИ-ПРАКТИКУМИ

Віра Петрівна Чудакова,

кандидат психологічних наук,
старший науковий співробітник
Інституту педагогіки НАПН України,
Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України,
психолог, тренер, старший викладач,
консультант, коуч,
м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3801-6545>

УДК 159.923:005.336.1/5:005.591.6

DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2020-1\(77\)-59-71](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2020-1(77)-59-71)

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ІНТЕРЕСІВ ТА ВПОДОБАНЬ ОПТАНТІВ, ПОКАЗНИКІВ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ САМОВИЗНАЧЕННЯ ТА КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ (Частина 3. Продовження.

Початок публікації у № 4 (75) 2019 р. та № 1 (76) 2020 р.)

Анотація.

У статті розкрито актуальність питання науково-методичного забезпечення формування компетентностей конкурентоздатності особистості. Зазначено, що одним із компонентів конкурентоздатності особистості є профорієнтаційна компетентність самовизначення оптантів (людина, яка обирає професію). Представлено півторічний дослідження профільних/професійних інтересів і сфери визначення уподобань оптантів, показників профорієнтаційної компетентності самовизначення та конкурентоздатності особистості, за методикою ОДАНІ-2 – «Орієнтаційно-діагностична анкета інтересів» (автори – С. Карпіловська та Б. Федоришин, адаптований варіант – В. Чудакова). Описано покроковий алгоритм особливостей обробки, оформлення результатів дослідження.

Ключові слова: формування компетентностей конкурентоздатності особистості; компетентності; методи психодіагностики; професійне самовизначення; компетентність; оптант (людина, яка вибирає професію); інтереси і схильності у процесі вибору професії; «орієнтовна діагностична анкета направленості інтересів»; «орієнтаційно-діагностична анкета інтересів».

Продовжуємо публікацію результатів наукового дослідження щодо науково-методичного забезпечення формування компетентностей конкурентоздатності особистості, у серії статей, що опубліковані у фахових виданнях Інституту обдарованої дитини НАПН України, які входять до міжнародних науково-метричних баз.

Метою цієї публікації є представлення півторічного дослідження профільних/професійних інтересів і сфери визначення уподобань оптантів, показників профорієнтаційної компетентності самовизначення та конкурентоздатності особистості (за адаптованою методикою ОДАНІ-2).

Важливим компонентом конкурентоздатності особистості є компетентності професійного самовизначення оптантів (людина, яка обирає

професію) в умовах реалізації компетентнісно-орієнтованого навчання у форматі інноваційної діяльності НУШ [8–13]. Пріоритетним та актуальним питанням є науково-методичне забезпечення формування компетентностей конкурентоздатності особистості. Його реалізацію здійснено в процесі виконання наукового дослідження автором публікації. З'ясовано, що одним із важливих компонентів конкурентоздатності особистості є компетентності професійного самовизначення оптантів в умовах допрофесійної підготовки/професійної діяльності. З метою вирішення вище зазначених суспільно значущих проблем нами запропоновано авторську комплексну систему науково-методичного забезпечення допрофесійної та професійної підготовки оптантів. З метою її реалізації було розроблено, адаптовано та

впроваджено авторську «Технологію формування компетентностей конкурентоздатної особистості в умовах інноваційної діяльності» (далі – «Технологія»). Технологія охоплює дві взаємопов'язані моделі, що доповнюють одна одну та відповідають діагностичному (констатувальному) етапу та корекційно-розвивальному (формуальному) етапу дослідження. Кожна з моделей охоплює такі головні блоки: інформаційно-смысловий, діагностичний, аналітично-інтерпретаційний, прогностичний і корекційно-розвивальний [8; 13].

Дослідження проводилося з учасниками освітнього процесу на базі експериментальних закладів загальної середньої освіти (експерименти регіонального рівня): ЗЗСО м. Одеси (відповідальна за експеримент на регіональному рівні – Т. Волковська), з-поміж яких: ЗОШ № 52 (директор – Н. Мацкул), № 81 (Т. Завтур), № 82 (Н. Костікова), № 86 (В. Шакіна), № 89 (Р. Черненко), № 118 (Н. Єфімова) та НВК № 4 (Н. Аббас), № 49 (Г. Надежко); № 53 (І. Телищак); ЗЗСО м. Херсону (відповідальна за експеримент на регіональному рівні Т. Верещака), зокрема: НВК № 15 (Л. Стратійчук); ЗОШ № 46 (О. Дмитрієнко); ЗОШ № 53 (О. Демчук); гімназії № 6 (С. Корж) і Херсонської області, Козачелагерська ЗОШ, Олешківського р-ну (М. Дудченко).

Завдяки науково-методичній, творчій співпраці, з названими вище керівниками, педагогічними, учнівськими колективами ЗЗСО, на різних етапах науково-дослідної експериментальної діяльності (розробки, апробації та впровадження комплексної системи науково-методичного забезпечення), **відпрацьовувалися** психолого-педагогічний діагностичний інструментарій, інформаційно-смысловий, діагностичний, аналітично-інтерпретаційний і прогностичний та корекційно-розвивальний блоки, **відшліфовувалися** окремі аспекти і компоненти модулів «Технології», кожний ЗЗСО зробив важливий і цінний внесок.

Для реалізації поставленої мети та реалізації завдань науково-дослідної діяльності використовувалися такі методи наукового дослідження: аналіз літератури з проблеми, теоретичний аналіз проблеми; проведення пілотажного дослідження, психолого-педагогічний експеримент, психолого-педагогічні діагностичні методики, метод експертної оцінки, методи математичної статистики, метод активного соціально-психологічного навчання, тренінгу, коучингу. Математична обробка даних здійснювалася за допомогою комп'ютерного пакету статистичних програм SPSS (версія 20).

Згідно з результатами наукового дослідження здійснено *апробацію та впроваджено* комплексну систему науково-методичного за-

безпечення допрофесійної підготовки оптантів старшокласників, а саме:

а) методику допрофесійної підготовки учнів старшої школи до різних типів професій, що враховує індивідуальні психофізіологічні особливості учнів та перспективи майбутньої професійної діяльності; технологію формування компетентностей конкурентоздатної особистості в умовах допрофесійної підготовки;

б) засоби та організаційні форми реалізації допрофесійної підготовки в старшій школі;

в) зміст науково-методичного забезпечення допрофесійної підготовки старшокласників з можливістю інтеграції в освітній процес.

Зокрема пройшли апробацію та було впроваджено в практику діяльності ЗЗСО: дві освітні програми, що відповідають змісту двох освітніх посібників: 1) *Освітня програма «Обираємо професії типу «людина – природа», «людина – техніка» (10–11 класи)»* [3] курс за вибором; 2) *Освітня програма «Обираємо професії типу «людина – людина», «людина – знакова система», «людина – художній образ» (10–11 класи)»* [4] курс за вибором; 3) *Посібник «Обираємо професії типу «людина – природа», «людина – техніка» (10–11 клас)»* [2] курс за вибором; 4) *Посібник «Обираємо професії типу «людина – людина», «людина – знакова система», «людина – художній образ» (10–11 клас)»* [1] курс за вибором.

Створене науково-методичне забезпечення впроваджено в практику діяльності ЗЗСО України та ЗВО післядипломної педагогічної освіти. *Впровадження передбачає* вдосконалення допрофесійної підготовки у профільній школі на основі: підвищення ефективності освітнього процесу, комплексного підходу до розвитку особистості й орієнтації на потреби сучасного суспільства. *Розроблена освітня та науково-виробнича продукція* [1–4] забезпечить обґрунтований вибір учнями майбутньої професії, буде сприяти створенню науково обґрунтованої системи підготовки особистості до свідомого професійного самовизначення, формуванню ключових і базових компетентностей для подальшого професійного навчання.

Путівник дослідження професійних інтересів

Представимо путівник дослідження професійних інтересів за методикою «Орієнтаційно-діагностична анкета інтересів (ОДАНІ-2)» (автори – С. Карпіловська і Б. Федоришин [6; 7], адаптація – В. Чудакова). З метою *виявлення групи профільних інтересів оптантів і сфери визначення уподобань чи не вподобань від певних профілів і професій*). Розкриємо компоненти дослідження: 1) інформаційно-смысловий блок; 2) діагностичний блок; 3) аналітично-інтерпретаційний та прогностичний блок. Розглянемо кожний з них.

I. Інформаційно-смісловий блок

Історія створення.

Методика «Орієнтаційно-діагностична анкета інтересів (ОДАНІ-2)» створена С. Карпіловською і Б. Федоришиним [6], адаптований варіант – В. Чудакової [4]. Методику було започатковано на основі модифікації методики «Орієнтовна діагностична анкета направленості інтересів (ОДАНІ)» А. Голомштока і О. Мешковської [5].

Аудиторія і форми опитування. Опитувальник методики ОДАНІ-2 (за С. Карпіловським і Б. Федоришиним) [6], адаптований варіант В. Чудакової [12; 13] можна застосувати з метою профорієнтації тільки для обстеження підлітків та дорослих.

II. Діагностичний блок

Методика ОДАНІ-2 «Орієнтаційно-діагностична анкета інтересів» (автори – С. Карпіловська і Б. Федоришин, адаптація – В. Чудакова)

Інструкція. Уважно прочитайте кожне питання й усвідомте, про що в ньому йдеться. Свою відповідь проставте у відповідній клітинці «бланку збору емпіричної інформації» (табл. 1). Потрібно стежити, щоб номер клітинки збігався з номером питання. Таким чином, по чергові дайте відповіді на всі питання.

Здійснюється оцінювання за такими критеріями.

Якщо вам дуже подобається робити те, про що йдеться у питанні, то поставте у відповідній клітинці «5» (що відповідає ++), а якщо просто подобається – «4» (+).

Може статися так, що ви ніяк не можете визначити, чи подобається вам це виконувати, чи ні. Тоді поставте у відповідну клітинку оцінку «3» (0). Коли ж Ви визначили, що вам зовсім не подобається виконувати те, про що йдеться у питанні, то у відповідній клітинці поставте «2» (-), а коли це Вам дуже не подобається – «1» (- -).

Якщо на будь-яке питання у Вас виникне дві протилежні відповіді або відповідь, що залежить від певної додаткової умови. Наприклад: «Якби це було вдома, то мені подобається, а якщо в іншому місці, то зовсім не подобається». У такому випадку самостійно та швидко визначте, яка з цих позначок відповідає оцінці «4» (просто подобається), чи оцінці «3» (ніяк не можете визначити, чи подобається вам це виконувати, чи ні) – є, на вашу думку, найближчою до істини, і її поставте у відповідну клітинку. Якщо зрозуміли завдання, то починайте виконувати.

Відповіді необхідно фіксувати у «Бланк збору емпіричної інформації» ОДАНІ-2, представленого в таблиці 1.

Таблиця 1

Бланк збору емпіричної інформації за методикою «Орієнтаційно-діагностична анкета інтересів» (ОДАНІ-2)

№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.
1		18		35		52		67		86	
2		19		36		53		70		87	
3		20		37		54		71		88	
4		21		38		55		72		89	
5		22		39		56		73		90	
6		23		40		57		74		91	
7		24		41		58		75		92	
8		25		42		59		76		93	
9		26		43		60		77		94	
10		27		44		61		78		95	
11		28		45		62		79		96	
12		29		46		63		80		97	
13		30		47		64		81		98	
14		31		48		65		82		99	
15		32		49		66		83		100	
16		33		50		67		84		101	
17		34		51		68		85		102	

Учні отримують ці питання і бланк для відповідей, після чого ознайомлюються з інструкцією.

Таблиця 2

Текст методики за методикою ОДАНІ-2

Запитання	Оц.
Чи подобається Вам?	
1. Читати популярну літературу з фізики.	
2. Читати популярні нариси, статті або книжки з математики.	
3. Читати науково-популярні журнали, статті з радіотехніки.

Продовження табл. 2

4. Читати науково-популярні технічні журнали і статті.	
5. Читати науково-популярну літературу з хімії.	
6. Читати літературу про рослини або про тварин.	
7. Читати популярні статті, нариси з медичних питань.	
8. Читати літературу з географії.	
9. Читати літературу про історичні події або про відомих історичних діячів.	
10. Читати твори, класиків світової художньої літератури.	
11. Читати літературу з питань мистецтва.	
12. Читати літературу з питань педагогіки (про роботу школи, учителя, вихователя тощо).	
13. Читати літературу з питань філософії або психології.	
14. Читати літературу (статті, нариси) з питань економіки або фінансів.	
15. Читати літературу з питань кулінарії, моделювання одягу або ведення домашнього господарства.	
16. Читати літературу з військової тематики.	
17. Читати нариси, статті або книжки з питань спорту.	
18. Вивчати фізичні явища, знайомитися з відкриттями в галузі фізики.	
19. Знайомитися з науковими розробками в математиці.	
20. Знайомитися з принциповими схемами радіотелевізійної або автоматичної апаратури.	
21. Знайомитися з новинами техніки.	
22. Знайомитися з питаннями хімічного виробництва або експериментальної хімії.	
23. Знайомитися з питаннями біології рослинного або тваринного світу.	
24. Знайомитися з питаннями анатомії і фізіології людини.	
25. Знайомитися з питаннями географічних або геологічних, або археологічних досліджень.	
26. Знайомитися з питаннями історії розвитку різних народів і держав.	
27. Знайомитися з роботами літературної критики.	
28. Відвідувати театральні вистави або концерти, або художні виставки.	
29. Знайомитися з новими досягненнями (новими методами) педагогічної праці.	
30. Знайомитися з новими оригінальними філософськими або психологічними концепціями, теоріями.	
31. Знайомитися з рекламно-довідковими матеріалами з нової техніки або побутових товарів.	
32. Знайомитися з довідками і різними порадами щодо ремонту домашньої техніки, меблів, одягу, виготовлення саморобок або про будь-яку іншу ручну працю для дому.	
33. Знайомитися з військовою технікою.	
34. Спостерігати спортивні змагання.	
35. Проводити досліди з фізики.	
36. Розв'язувати математичні задачі.	
37. Розбиратися в будові радіотехнічної або електричної, або електронної апаратури.	
38. Розбиратися в технічних схемах або кресленнях.	
39. Проводити досліди з хімії.	
40. Працювати в саду, на городі або на фермі.	
41. Знайомитись із причинами виникнення різних захворювань.	
42. Збирати географічні нотатки, схеми, карти або якісь експонати (геологічні, археологічні).	
43. Обговорювати політичні події в країні або за кордоном.	
44. Вивчати мову (іноземну або рідну).	
45. Співати або грати на музичному інструменті, або малювати, або займатися будь-яким іншим видом мистецької діяльності.	
46. Піклуватися про малих дітей.	
47. Знайомитися з новими теоріями загальної або практичної психології.	
48. Стежити за змінами валютних обмінних курсів.	
49. Піклуватися про порядок і комфорт у своєму домі.	
50. Брати участь у військовій підготовці.	
51. Брати участь у спортивних іграх.	
52. Працювати у фізичному гуртку або займатися самоосвітою з фізики.	
53. Працювати в математичному гуртку або займатися самоосвітою з математики.	
54. Ремонтувати або налагоджувати радіотехнічну або електронну апаратуру, або електроприлади.	
55. Складати або ремонтувати різні технічні механізми або пристрої.	
56. Працювати в хімічному гуртку або займатися самоосвітою з хімії.	
57. Працювати у біологічному гуртку або займатися самоосвітою з біології.	
58. Доглядати за хворими.	
59. Працювати з географічними картами.

60. Ознайомлюватися з історичними пам'ятками культури різних народів.	
61. Вести свій особистий щоденник або в письмовій формі викладати свої спостереження, думки.	
62. Брати участь у діяльності гуртка або студії художньої самодіяльності.	
63. Обговорювати питання педагогічної роботи.	
64. Вишукувати (визначати) можливості застосування рекомендацій психологічної або філософської науки в житті людей.	
65. Давати поради людям (товаришам, родичам або добрим знайомим) щодо вигідного вкладання грошей у приватні або державні заходи.	
66. Надавати людям різні побутові послуги.	
67. Брати участь у військових іграх або походах.	
68. Брати участь у спортивних змаганнях.	
69. Брати участь у конкурсах з фізики.	
70. Брати участь у конкурсах з математики.	
71. Скласти або ремонтувати радіотехнічні прилади.	
72. Робити технічні моделі (літаки, автомобілі або якісь інші конструкції).	
73. Брати участь у конкурсах з хімії.	
74. Брати участь у конкурсах з біології.	
75. Знайомитися з роботою медичного працівника.	
76. Користуватися маршрутними схемами або географічними картами.	
77. Брати участь у діяльності історичного гуртка або самостійно займатися питаннями історії.	
78. Брати участь у діяльності літературного або лінгвістичного (мовного) гуртка або самостійно займатися проблемними питаннями літератури чи мови.	
79. Грати на музичних інструментах або малювати, або займатися різьбленням чи якоюсь іншою творчою практичною діяльністю.	
80. Замінювати вчителя в якому-небудь з молодших класів, якщо в цьому виникає потреба.	
81. Формулювати (визначати) власні погляди на життєві проблеми або на поведінку людей з позицій філософської або психологічної науки.	
82. Розраховувати, передбачати, прогнозувати можливості вигідного інвестування (вкладання) грошей у перспективні заходи або вкладання власної діяльності в такі ж заходи з метою матеріальної або духовної вигоди.	
83. Піклуватися про сімейний бюджет (його можливе підвищення або раціональне використання).	
84. Брати участь у організації військових тренувань або ігор, або походів.	
85. Брати участь у діяльності спортивної секції або спортивної школи, спортивного гуртка або самостійно займатися спортом.	
86. Виступати з інформаційними повідомленнями про нові досягнення у фізиці або про цікаві фізичні явища (ознайомлювати з цим своїх товаришів).	
87. Брати участь у проведенні математичних ігор або ознайомлювати своїх товаришів із цікавими питаннями математики.	
88. Брати участь у діяльності радіотехнічного гуртка або самостійно займатися радіотехнічними розробками.	
89. Брати участь у діяльності гуртка з технічної творчості.	
90. Брати участь у експериментальній роботі з хімії.	
91. Брати участь у експериментальній роботі з біології.	
92. Надавати медичну допомогу людям або тваринам.	
93. Брати участь у географічних, геологічних, археологічних експедиціях або в туристичних походах із метою вивчення краєзнавства.	
94. Брати участь у походах або екскурсіях за історичною тематикою.	
95. Брати участь у літературних зустрічах або в обговореннях літературної теми, або в літературному диспуті.	
96. Брати участь у конкурсах художньої самодіяльності або самостійно виступати, або демонструвати свої творчі вироби.	
97. Брати участь в організації та проведенні ігор і цікавого дозвілля для дітей.	
98. Використовувати знання психології людини для покращання свого спілкування з людьми або для впливу на людину з метою зміни її поведінки.	
99. Самостійно або разом із людиною, якій ви довіряєте, проводити ділові операції з метою отримання матеріальних вигід (у торгівлі, послугах або у виробництві тощо).	
100. Піклуватися про забезпечення своїх друзів або родичів побутовими зручностями, вигодами (зробити необхідну покупку або приготувати їжу, або щось відремонтувати тощо).	
101. Вивчати військову справу.	
102. Вести тренерську діяльність з якого-небудь виду спорту.

III. Аналітично-інтерпретаційний та прогностичний блок

Особливості оформлення форм протоколів збору емпіричної інформації. У процесі роботи з опитувальником ОДАНИ-2 опитант заносить оцінки своїх даних у індивідуальний протокол поточного дослідження, що і є «бланком відповідей за ОДАНИ-2». Їх виконано нами в програмі *Microsoft Word* (це текстовий редактор, тобто програма, за допомогою якої створюються текстові документи). Програм подібного класу існує багато. Однак на даний момент це один із найпоширеніших текстових редакторів. Це не окремий продукт. Він входить до складу пакету програм під ім'ям *Microsoft Office* [15].

Для зручності обробки й аналізу результатів емпіричних даних:

– на паперовому носії, для обробки вручну (яку пізніше, необхідно, для зручності обробки результатів емпіричних даних перевести в документ *Microsoft Excel*),

– на комп'ютерних носіях, для автоматизованої обробки й аналізу даних (це один з етапів обробки даних) запропоновано «індивідуальний протокол дослідження» (він же є «бланком відповідей» за методикою ОДАНИ-2, його форма представлена нижче в таблиці 3).

З метою економії часу на обробку результатів емпіричних даних поточного дослідження, нами запропоновано здійснити її за допомогою інформаційно-комп'ютерних технологій. Зокрема, використавши можливості *Microsoft Excel* (це програма для роботи з електронними таблицями та створення різних видів графіків і діаграм, що беруть дані для побудови з

клітинок таблиць, вона містить багато математичних і статистичних функцій, завдяки чому використовується для розрахунків емпіричних даних, він також входить до складу пакету програм під ім'ям *Microsoft Office*) [14].

Отже, для швидкої обробки результатів дослідження, нами запропоновано використати сучасні ресурси інформаційно-комунікативних технологій, зокрема: комп'ютерну обробку й аналіз емпіричних даних; оформлення індивідуальних і групових протоколів (таблиць); візуального відображення результатів діагностики – оформлення графіків, схем, діаграм тощо, а також за результатами поточного дослідження здійснити математично статистичний аналіз емпіричних даних тощо.

Обробка та аналіз результатів

1 крок. Обробити та проаналізувати результати емпіричних даних ОДАНИ-2 досить просто. Після того, як опитант відповість на всі питання і оцінить їх за визначеною шкалою критеріїв оцінювання (від max = «5» до min = «1»; див. *табл. 1*), необхідно підрахувати за допомогою «ключа» дешифратора (див. *табл.*) загальну суму балів за кожною «направленістю інтересів».

Результати записуються у відповідну клітинку навпроти номеру визначеного інтересу (наприклад, «1. Фізика; 2. Математика» тощо), відповідно до «ключа» дешифратора, що подано в таблиці 6. Таку роботу може виконати й сам учень. Далі виділяємо ті колонки, що мають найбільшу кількість плюсів за найменшою кількістю мінусів. Назва колонки відображає професійні уподобання. У таблиці 3 подано «Ключ за методикою ОДАНИ-2».

Таблиця 3

Дешифратор.

Ключ за методикою «Орієнтаційно-діагностична анкета направленості інтересів» (ОДАНИ-2)

Дешифратор	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.
1) фізика	1		18		35		52		67		86	
2) математика	2		19		36		53		70		87	
3) електротехніка і радіотехніка	3		20		37		54		71		88	
4) техніка	4		21		38		55		72		89	
5) хімія	5		22		39		56		73		90	
6) біологія	6		23		40		57		74		91	
7) медицина	7		24		41		58		75		92	
8) географія	8		25		42		59		76		93	
9) історія	9		26		43		60		77		94	
10) філологія	10		27		44		61		78		95	
11) мистецтво	11		28		45		62		79		96	
12) педагогіка	12		29		46		63		80		97	
13) психологія, філософія	13		30		47		64		81		98	
14) бізнес	14		31		48		65		82		99	
15) сфера обслуговування	15		32		49		66		83		100	
16) військова справа	16		33		50		67		84		101	
17) спорт	17		34		51		68		85		102

2 крок. У таблиці 4 представлено «Індивідуальний протокол дослідження результатів поточного дослідження за методикою

ОДАНИ-2», його форму можна використати як форму бланка відповідей за методикою ОДАНИ-2.

Таблиця 4

Індивідуальний протокол результатів дослідження за методикою ОДАНИ-2

Ключ	Обчислення результатів			Індивідуальний протокол емпіричних даних. Запитання / Оцінки відповідей (max = 5; min = 1)											
Дешифратор	ср. зн.	Σ реал.	Σ max.	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.
1) фізика	3,17	19	30	1	4	18	3	35	4	52	3	69	3	86	2
2) математика	2,67	16	30	2	2	19	2	36	4	53	3	70	3	87	2
3) електротехніка і радіотехніка	1	6	30	3	1	20	1	37	1	54	1	71	1	88	1
4) техніка	1,33	8	30	4	2	21	2	38	1	55	1	72	1	89	1
5) хімія	2	12	30	5	2	22	2	39	2	56	3	73	1	90	2
6) біологія	2,83	17	30	6	3	23	3	40	4	57	4	74	1	91	2
7) медицина	2,67	16	30	7	4	24	3	41	3	58	3	75	1	92	2
8) географія	3,33	20	30	8	4	25	3	42	2	59	4	76	4	93	3
9) історія	3,83	23	30	9	4	26	4	43	3	60	4	77	4	94	4
10) філологія	2	12	30	10	3	27	2	44	1	61	4	78	1	95	1
11) мистецтво	2,67	16	30	11	3	28	3	45	3	62	3	79	2	96	2
12) педагогіка	4,17	25	30	12	4	29	4	46	4	63	4	80	5	97	4
13) психологія, філософія	5	30	30	13	5	30	5	47	5	64	5	81	5	98	5
14) бізнес	2	12	30	14	3	31	2	48	1	65	1	82	2	99	3
15) сфера обслуговування	3,67	22	30	15	4	32	4	49	4	66	4	83	3	100	3
16) військова справа	1,5	9	30	16	2	33	1	50	2	67	2	84	1	101	1
17) спорт	1,67	10	30	17	2	34	2	51	2	68	2	85	1	102	1

3 крок. Наступний етап передбачає ранжування оцінних параметрів профільних/професійних інтересів учнів. З метою визначення пріоритетності оцінних параметрів поточного дослідження та подальшій побудові профілю

пріоритетності уподобань інтересів учнів за методикою ОДАНИ-2, здійснимо ранжування середніх оцінок параметрів профільних/професійних інтересів учнів. Його результати внесено в таблицю 5.

Таблиця 5

Протокол результатів ранжування для побудови профілю пріоритетності уподобань профільних / професійних інтересів учнів за методикою ОДАНИ-2

Ранг	Обчислення результатів			Індивідуальний протокол емпіричних даних. Запитання / Оцінки відповідей (max = 5; min = 1)											
Дешифратор	ср. зн.	Σ реал.	Σ max.	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.	№	Оц.
13) психологія, філософія	5	30	30	13	5	30	5	47	5	64	5	81	5	98	5
12) педагогіка	4,17	25	30	12	4	29	4	46	4	63	4	80	5	97	4
9) історія	3,83	23	30	9	4	26	4	43	3	60	4	77	4	94	4
15) сфера обслуговування	3,67	22	30	15	4	32	4	49	4	66	4	83	3	100	3
8) географія	3,33	20	30	8	4	25	3	42	2	59	4	76	4	93	3
1) фізика	3,17	19	30	1	4	18	3	35	4	52	3	69	3	86	2
6) біологія	2,83	17	30	6	3	23	3	40	4	57	4	74	1	91	2
2) математика	2,67	16	30	2	2	19	2	36	4	53	3	70	3	87	2
7) медицина	2,67	16	30	7	4	24	3	41	3	58	3	75	1	92	2
11) мистецтво	2,67	16	30	11	3	28	3	45	3	62	3	79	2	96	2
5) хімія	2	12	30	5	2	22	2	39	2	56	3	73	1	90	2
10) філологія	2	12	30	10	3	27	2	44	1	61	4	78	1	95	1

Продовження табл. 5

14) бізнес	2	12	30	14	3	31	2	48	1	65	1	82	2	99	3
17) спорт	1,67	10	30	17	2	34	2	51	2	68	2	85	1	102	1
16) військова справа	1,5	9	30	16	2	33	1	50	2	67	2	84	1	101	1
4) техніка	1,33	8	30	4	2	21	2	38	1	55	1	72	1	89	1
3) електротехніка і радіотехніка	1	6	30	3	1	20	1	37	1	54	1	71	1	88	1

Оцінка прояву того чи іншого професійного інтересу здійснюється кількісно, це надало можливість ранжувати профільні/професійні інтереси, а потім порівняти між собою.

4 крок. Цей крок передбачає процедуру перекладу оцінок поточного дослідження у бал АД. З метою уможливлення порівняння емпіричних даних, у випадку, якщо вони не відповідають

оцінювальним параметрам (шкали/субшкали, критерії оцінювання тощо), нами введено «бал АД» – бал алгоритму дослідження (поточного).

У таблиці 6 подано «Ключ перекладу оцінки ОДАНІ-2» – рівня профільного інтересу в бали АД («1» – низький бал, *негативний полюс*; «3» – середній бал; «5» – самий високий бал, *позитивний полюс*).

Таблиця 6

Шкала критеріїв оцінювання «дослідження професійних інтересів» (ОДАНІ-2) та ключі перекладу у бал АД (алгоритму дослідження)

Критерії оцінювання запропоновані авторами методик ОДАНІ (А. Голомшток і О. Мешковської) та ОДАНІ-2 (С. Карпіловська і Б. Федоришин)	Критерії оцінювання адаптованого варіанту методик – використаного нами у поточному дослідженні (В. Чудакова)	Рівень професійного інтересу	Бал АД
(++) – дуже подобається робити	5 – дуже подобається робити (++)	Дуже високий	4,1–5
(+) – просто подобається (+)	4 – просто подобається (+)	Високий	3,1–4
(0) – ніяк не можете визначити, чи подобається вам це робити, чи ні	3 – ніяк не можете визначити, чи подобається вам це робити, чи ні (0)	Середній	2,1–3
(-) – зовсім не подобається робити те, про що йдеться у запитанні (-)	2 – зовсім не подобається робити те, про що йдеться у запитанні (-)	Низький	1,1–2
(- -) – дуже не подобається	1 – дуже не подобається (- -)	Дуже низький	1

Рис. 1. Граф-сема результатів поточного дослідження профільних/професійних інтересів за методикою ОДАНІ-2

Рис. 2. Граф-схема профілю пріоритетності вподобань професійних інтересів учнів за методикою ОДАНІ-2

Оформлення результатів дослідження

5 крок. Цей крок передбачає опис особливостей та прикладів графічного оформлення результатів дослідження. Після здійснення діагностики/самодіагностики; обробки й аналізу емпіричних даних, для полегшення проведення процедури інтерпретації та прогнозування результатів дослідження, доцільно їх представити графічно, у вигляді граф-схеми, що відображають уподобання професійних інтересів досліджуваних у кожній із зазначених у дишефраторі сфер діяльності. Графічне відображення результатів поточного дослідження профільних/професійних інтересів за методикою ОДАНІ-2 представлено на рисунках 1 та 2.

6 крок. На рисунку 1 подано візуальне відображення результатів поточного дослідження різних сфер профільних/професійних інтересів. Відповідно до шкали критеріїв оцінювання: мах = 5; середнє значення = 3; міп = 1.

7 крок. Для ефективності процедури порівняння емпіричних даних поточного дослідження,

за результатами ранжування (табл. 5) доцільно їх також відобразити графічно. Це надасть можливість здійснити побудову профілю пріоритетності уподобань/невподобань професійних інтересів учнів за методикою ОДАНІ-2 (рис. 2). Це поліпшить процедуру аналізу й інтерпретації даних для виявлення груп профільних інтересів учнів і сфери визначення уподобань/невподобань певних профілів і професій.

Інтерпретація результатів

8 крок. Залежно від середньої оцінки та показника набраних балів АД (табл. 8), на основі отриманих результатів можна дійти висновку про рівень професійного інтересу учня/учнів за кожним із параметрів відповідної сфери діяльності (представленої у дишефраторі, табл. 4).

Згідно з результатами ранжування (табл. 6) та графічного їх відображення, яке представлено на рисунок 2, легко виявити групи профільних інтересів учня/учнів (табл. 7).

Таблиця 7

Групи профільних інтересів учнів за «рівнем професійних інтересів»

+/-	Групи профільних інтересів	Професійні інтереси	Бал АД	Рівень професійного інтересу	Критерій оцінювання
Позитивний полюс	Провідні інтереси позитивного полюсу	13) психологія, філософія	5	Дуже високий	Дуже подобається виконувати
		12) педагогіка	4,17		
	Супутні інтереси позитивного полюсу	9) історія	3,83	Високий	Просто подобається
		15) сфера обслуговування	3,67		
		8) географія	3,33		
		1) фізика	3,17

Продовження табл. 7

?	Невизначеність	6) біологія	2,83	Середній	Ніяк не можете визначити, чи подобається вам це виконувати, чи ні	
		2) математика	2,67			
		7) медицина	2,67			
		11) мистецтво	2,67			
Негативний полюс	Супутні інтереси негативного полюсу	5) хімія	2	Низький	Зовсім не подобається виконувати те, про що йдеться у питанні	
		10) філологія	2			
		14) бізнес	2			
	Провідні інтереси негативного полюсу	17) спорт	1,67	Дуже низький	Дуже не подобається	
		16) військова справа	1,5			
		4) техніка	1,33			
		3)електротехніка і радіотехніка	1			

Аналізуючи граф-схему (рис. 2) профілю пріоритетності уподобань професійних інтересів учнів за методикою ОДАНІ-2, можна проінтерпретувати емпіричні дані таким чином:

I. На позитивному полюсі («++» і «+»): виявлено групу профільних інтересів:

1.1. Провідні інтереси позитивного полюсу що:

– мають «**дуже високий рівень**», до її складу входять наступні сфери діяльності: № 13) психологія, філософія (5 балів); та № 12) педагогіка (4,17 бали), це свідчить про те, що оптанту «**дуже подобається це робити**».

1.2. Супутні інтереси позитивного полюсу що:

– мають «**високий рівень**», до її складу входять наступні сфери діяльності: № 9) історія (3,89); № 15) сфера обслуговування (3,67); № 8) географія (3,33); № 1) фізика (3,17). Це свідчить про те, що оптанту «**просто подобається це робити**».

Висновок I. Саме за такими напрямками оптанту доцільно вибирати майбутню професію.

II. Область невизначеності: виявлено групу профільних інтересів, що:

– мають «**середній рівень**», до її складу входять наступні сфери діяльності № 6) біологія (2,83); № 2) математика (2,67); № 7) медицина (2,67); № 11) мистецтво (2,67). Це свідчить про те, що оптант «**ніяк не можете визначити, чи подобається вам це робити, чи ні**».

Висновок II. Дуже важливо оптанту завчасно зрозуміти своє ставлення (уподобання чи не уподобання) до різних видів/типів професій. Адже розуміння цього питання надасть можливість зробити **правильний вибір професії, у відповідності до ваших уподобань (хочу знати?) та «схильностей» (хочу робити?)**.

III. На негативному полюсі («-» і «--»): виявлено групу профільних інтересів:

3.1. Супутні інтереси негативного полюсу що:

– мають «**низький рівень**», до її складу входять наступні сфери діяльності: № 17) спорт (1,67); № 16) військова справа (1,5); № 4) техніка

(1,3); № 3) електротехніка і радіотехніка (1). Це свідчить про те, що оптанту названі сфери «**дуже не подобається робити**»;

3.2. Провідні інтереси негативного полюсу що:

– мають «**дуже низький рівень**», до її складу входять наступні сфери діяльності: № 5) хімія (2); № 10) філологія (2); № 14) бізнес (2). Це говорить про те, що оптанту названі сфери «**зовсім не подобається робити**».

Висновок III. Важливо враховувати отримані дані під час вибору профілю навчання або майбутньої професії, адже сфери (дисципліни) професійної діяльності, що увійшли до «негативного полюсу професійних інтересів» негативно будуть позначатися на психологічному та фізичному здоров'ї.

Загальний висновок. За результатами діагностики/самодіагностики за методикою «Орієнтаційно-діагностична анкета інтересів (ОДАНІ-2)» було реалізовано мету поточного дослідження, а саме – виявлено групи профільних/професійних інтересів учнів і визначено сфери уподобань (провідні та супутні інтереси позитивного полюсу) та не вподобань (провідні та супутні інтереси негативного полюсу) певних профілів і професій, а також виявлено групу профільних інтересів параметрів, що увійшли до «області невизначеності» профільних/професійних інтересів.

Поточне дослідження надало можливість оптантам з'ясувати рівень наявності у себе професійних інтересів, що виражається формулою й означають «хочу знати». Відомо, що інтерес завжди породжує схильність або переходить в неї. **Наявність схильності означає «хочу робити».**

Важливо пам'ятати, що саме схильності, які народилися з інтересів, є **основою для подальшого професійного вибору**. Процес вибору професії потрібно завжди здійснювати відповідно до своїх інтересів і схильностей. Адже **інтерес і схильність** – це фактор **бухливого розвитку здібностей індивіда**.

Використані літературні джерела

1. Доротюк В.І., Левченко Ф.Г., Rogoza В.В., Доротюк О.Г., Піддячий М.І., Чудакова В.П., Васківський М.В. Обираємо професії типу «людина-людина», «людина – знакова система», «людина – художній образ»: навч. посіб. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2019. 112 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718285>.

2. Доротюк В.І., Піддячий М.І., Левченко Ф.Г., Чудакова В.П., Rogoza В.В., Доротюк О.Г., Васківський М.В. Програма з допрофесійної підготовки учнів 10–11 кл. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2019. 32 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718301>.

3. Доротюк В.І., Піддячий М.І., Левченко Ф.Г., Чудакова В.П., Rogoza В.В., Доротюк О.Г., Васківський М.В. Програма з допрофесійної підготовки учнів 10–11 кл. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2019. 36 с.

4. Орієнтаційно-діагностична анкета інтересів (ОДАНИ) А.Є. Голомштока, О.І. Мешковської. Готовність учня до профільного навчання / упоряд. В. Рибалко; за заг. ред. С. Максименка, О. Главник. Київ : Мікрос-СВС, 2003. С. 73–80.

5. Орієнтаційно-діагностична анкета інтересів (ОДАНИ-2) за С. Я. Карпіловською і Б. О Федоришиним. URL: [https://www.google.com.ua/search?client=opera&q=Методика+«Орієнтаційно-діагностична+анкета+інтересів+\(ОДАНИ\)»](https://www.google.com.ua/search?client=opera&q=Методика+«Орієнтаційно-діагностична+анкета+інтересів+(ОДАНИ)»)

6. Пряжникова Е.Ю., Пряжников Н.С. Профорієнтація. Москва : Академия, 2005. 496 с.

7. Чудакова В.П. Методика допрофесійної підготовки опитантів, компонента технології формування компетентностей конкурентоздатної особистості. *Освіта і розвиток обдарованої особистості*. 2018. № 4 (71). С. 42–54. URL: <http://otr.iod.gov.ua/images/pdf/2018/4/11.pdf>.

8. Чудакова В.П. Путівник дослідження складових мотиваційної компетентності: мотивів та мотивації з метою професійного самовизначення. *Освіта і розвиток обдарованої особистості*. 2019. № 3 (74). С. 52–61. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-3\(74\)-52-61](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-3(74)-52-61).

9. Чудакова В.П. Актуалізація проблеми вибору професії, зміст, структура та методи психолого-діагностичного дослідження з метою професійного самовизначення опитантів в умовах допрофесійної підготовки – компетентності конкурентоздатної особистості. *Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія і практика*. 2018. № 2. С. 97–111. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=Ic3dMWcAAAAJ&hl=uk#>.

10. Чудакова В.П. Психодіагностика як ключовий інструментарій в реалізації компетентнісно-орієнтованого навчання конкурентоздатної особистості в умовах інноваційної діяльності нової української школи. *Освіта і розвиток обдарованої особистості*. 2019. № 1 (72). С. 63–69. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-1\(72\)-63-69](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-1(72)-63-69).

11. Чудакова В.П. Інформаційно-смісловий блок дослідження професійних інтересів та схильностей опитантів – показників профорієнтаційної компетент-

ності самовизначення та конкурентоздатності особистості. Ч. 1. *Освіта і розвиток обдарованої особистості*. 2019. № 4 (75). С. 65–74. DOI: <https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-4-65-74>.

12. Чудакова В.П. Діагностичний інструментарій дослідження професійних «інтересів», «направленості інтересів» та «сфери визначення уподобань» опитантів, показників профорієнтаційної компетентності самовизначення та конкурентоздатності особистості. *Освіта і розвиток обдарованої особистості*. 2020. № 1 (76). С. 55–63. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2020-1\(76\)-55-63](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2020-1(76)-55-63).

13. Що таке Microsoft Excel. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Microsoft_Excel.

14. Що таке Word. URL: <http://php-functions.ho.ua/ukr/msoffice/word/rphp1.html>.

References

1. Dorotiuk, V.I., Levchenko, F.H., Rohoza, V.V., Dorotiuk O.H., Piddiachyi, M.I., Chudakova, V.P., & Vaskivskyi, M.V. (2019). *Obyraiemo profesii typu «liudyna – liudyna», «liudyna – znakova systema», «liudyna – khudozhnii obraz» [We choose professions of the type “man-man”, “man - sign system”, “man - artistic image”]*. Kyiv. 112 p. Retrieved from: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718285>.

2. Dorotiuk, V.I., Piddiachyi, M.I., Levchenko, F.H., Chudakova, V.P., Rohoza, V.V., Dorotiuk, O.H., & Vaskivskyi, M.V. (2019). *Prohrama z doprofesiinoi pidhotovky uchniv 10–11 kl. (profesii typu «liudyna – pryroda», «liudyna – tekhnika») [Pre-Vocational Training Program for Grades 10-11. (professions of the type “man - nature”, “man - technique”)]*. Kyiv: KONVI PRINT 32 p. Retrieved from: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718301>.

3. Dorotiuk, V.I., Piddiachyi, M.I., Levchenko, F.H., Chudakova, V.P., Rohoza, V.V., Dorotiuk, O.H., & Vaskivskyi, M.V. (2019). *Prohrama z doprofesiinoi pidhotovky uchniv 10–11 kl. (profesii typu «liudyna – liudyna», «liudyna – znakova systema», «liudyna – khudozhnii obraz») [Pre-Vocational Training Program for Grades 10-11. (professions like “man-man”, “man-sign system”, “man - artistic image”)]*. Kyiv: KONVI PRINT. 36 p.

4. Rybalko, V., Maksymenko S., & Hlavnyk O. (in Ed.) (2003). *Oriientatsiino-diahnostychna anketa interesiv (ODANI) A.Ie. Holomshtoka, O.I. Meshkovskoi. Hotovnist uchnia do profilnoho navchannia [Orientalional Diagnostic Questionnaire of Interest (ODANI) by A.E. Golomshchok, O.I. Meshkovskaya. Student's readiness for profile training]*. Kyiv. P. 73–80.

5. *Oriientatsiino-diahnostychna anketa interesiv (ODANI-2) za S.Ya. Karpilovskoiu i B.O Fedoryshynym [The questionnaire of interest (ODANI-2) for S.Ya. Karpilovsky and B. About Fedorishin]*. Retrieved from: [https://www.google.com.ua/search?client=opera&q=Metodyka+«Oriientatsiino-diahnostychna+anketa+interesiv+\(ODANI\)»](https://www.google.com.ua/search?client=opera&q=Metodyka+«Oriientatsiino-diahnostychna+anketa+interesiv+(ODANI)»)

6. Prjzhnikova, E.Ju., & Prjzhnikov, N.S. (2005). *Proforientacija [Career guidance]*. Moscow. 496 p.

7. Chudakova, V.P. (2018). Metodyka doprofesiinnoi pidhotovky optantiv, komponenta tekhnolohii formuvannia kompetentnosti konkurentozdatnoi osobystosti [Methods of pre-professional training of optants, a component of technology of formation of competencies of competitive personality]. *Osvita i rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of gifted personality*. 4 (71). P. 42–54. Retrieved from: <http://otr.iod.gov.ua/images/pdf/2018/4/11.pdf>.

8. Chudakova, V.P. (2019). Putivnyk doslidzhennia skladovykh motyvatsiinoi kompetentnosti: motyviv ta motyvatsii z metoiu profesiinoho samovyznachennia [Guide to the study of the components of motivational competence: motives and motivation for the purpose of professional self-determination]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of gifted personality*. 3 (74). P. 52–61. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-3\(74\)-52-61](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-3(74)-52-61).

9. Chudakova, V.P. (2018). Aktualizatsiia problemy vyboru profesii, zmist, struktura ta metody psykholohodiahnostychnoho doslidzhennia z metoiu profesiinoho samovyznachennia optantiv v umovakh doprofesiinnoi pidhotovky – kompetentnosti konkurentozdatnoi osobystosti [Updating the Problem of Choosing a Profession, Content, Structure and Methods of Psychological-Diagnostic Research for the Purpose of Professional Self-Determination of Optants in Pre-Professional Training - Competence of a Competitive Person]. *Navchannia i vykhovannia obdarovanoi dytyny: teoriia i praktyka – Education and upbringing of gifted child: theory and practice*. 2. P. 97–111. Retrieved from: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=Ic3dMWcAAAAJ&hl=uk#>.

10. Chudakova, V.P. (2019). Psykhodiahnostyka yak kluchovy instrumentarii v realizatsii kompetentnisno-orientovanoho navchannia konkurentozdatnoi osobystosti v umovakh innovatsiinoi diialnosti novoi ukrainskoi shkoly [Psychodiagnostics as a Key Toolkit in the Implementation of Competitively Oriented Training of Competitive Personality in the Conditions of Innovative Activity of the New Ukrainian School]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of gifted personality*. 1 (72). P. 63–69. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-1\(72\)-63-69](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-1(72)-63-69).

11. Chudakova, V.P. (2019). Informatsiino-smyslovyy blok doslidzhennia profesiinykh interesiv ta skhylnosti optantiv – pokaznykiv proforientatsiinoi kompetentnosti samovyznachennia ta konkurentozdatnosti osobystosti [Information-semantic block of research of professional interests and inclinations of optants – indicators of vocational competence of self-determination and competitiveness of personality]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of gifted personality*. 4 (75). P. 65–74. DOI: <https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-4-65-74>.

12. Chudakova, V.P. (2020). Diagnostychny instrumentarii doslidzhennia profesiinykh «interesiv», «napravlennosti interesiv» ta «sfery vyznachennia

upodoban» optantiv, pokaznykiv proforientatsiinoi kompetentnosti samovyznachennia ta konkurentozdatnosti osobystosti [Diagnostic tools for the study of professional «interests», «interests» and «scope of preferences» of optants, indicators of career guidance, self-determination and competitiveness of the individual]. *Osvita i rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of a gifted personality*. 1 (76). P. 55–63. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2020-1\(76\)-55-63](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2020-1(76)-55-63).

13. *Shcho take Microsoft Excel [What is Microsoft Excel]*. Retrieved from: https://uk.wikipedia.org/wiki/Microsoft_Excel.

14. *Shcho take Word [What is Word]*. Retrieved from: <http://php-functions.ho.ua/ukr/msoffice/word/rphp1.html>.

Chudakova Vira. Guide to the Study of Optants' Professional Interests and Preferences, Career Guidance Competence Indicators of a Person's Self-determination and Competitiveness. Part No. 3.

Summary.

The article (part 3) discloses the issues relevance of the scientific and methodological support for the formation of a person's competitiveness competencies. It is noted that one of the components of a person's competitiveness is the career-oriented “competence of optants' self-determination” (a person chooses a profession). The author's technology and models for its implementation are presented (V. Chudakova). A guide to researching profile / professional interests and the scope of determining the preferences of optants is presented. This study was carried out using the diagnostic technique (“orientation-diagnostic questionnaire of interests” (S. Karpilovskaya and B. Fedorishin, adaptation version of V. Chudakova). The components of the study are disclosed: 1. Information and semantic block; 2. Diagnostic block; 3. Analytical and interpretive and prognostic block. A step-by-step algorithm for processing, analysis and presentation of the research results is described. Examples of graphic design, interpretation of the results and the study profile conclusions / optants' professional interests and spheres preferences.

The study allowed optologists to find out the level and presence of professional interests, which means “I want to know”. It has been revealed that “interest” always gives rise to or turns into “inclinations” to the profession. In turn, the presence of “inclinations” means “I want to do”. Therefore, the process of choosing a profession should always be carried out in accordance with your “interests” and “inclinations”, this is a factor in the development of an individual's abilities.

Key words: person's competitiveness competencies formation; competency; psychodiagnostic methods; professional self-determination; competence; optant (a person who chooses a profession) interests and inclinations in the process of choosing a profession; orientation diagnostic questionnaire of the interests orientation; orientation-diagnostic questionnaire of interests.

Чудакова В.П. Путеводитель исследования профессиональных интересов и предпочтений оптантов, показателей профориентационной компетентности самоопределения и конкурентоспособности личности. Часть 3.

Аннотация.

В статье раскрыта актуальность вопросы научно-методического обеспечения формирования компетентностей конкурентоспособности личности. Отмечено, что одним из компонентов конкурентоспособности личности является профориентационная «компетентность самоопределения» оптантов (человек, который выбирает профессию). Представлена авторская технология и модели ее реализации (В. Чудаковой). Представлены путеводитель исследования профильных/профессиональных интересов и сферы определения предпочтений оптантов. Данное исследование проводилось с помощью диагностической методики «Ориентационной-диагностической анкеты интересов (ОДАНИ-2)» (авторы – С. Карпиловская и Б. Федоришин, адаптация – В. Чудакова). Раскрыты основные компоненты исследования: информационно-смысловой блок; диагностический блок; аналитико-интерпретационный

и прогностический блок. Описаны пошаговый алгоритм обработки, анализа и оформления результатов исследования. Представлены примеры графического оформления, интерпретация результатов и выводы исследования профильных/профессиональных интересов и сферы предпочтений оптантов.

Исследование позволило оптантам выяснить уровень и наличие у себя профессиональных интересов, что означает «хочу знать». Выявлено, что «интерес» всегда порождает «склонности» к профессии или переходит в нее. Наличие «склонности» означает «хочу делать». Поэтому процесс избрания профессии нужно всегда осуществлять в соответствии со своими «интересами» и «склонностями», это фактор развития способностей индивида.

Ключевые слова: формирование компетентностей конкурентоспособности личности; компетентности; методы психодиагностики; профессиональное самоопределение; компетентность; оптант (человек, который выбирает профессию) интересы и склонности в процессе выбора профессии; «Ориентировочная диагностическая анкета направленности интересов»; «Ориентационно-диагностическая анкета интересов».

Стаття надійшла до редколегії 18 травня 2020 року